

BEIT HORA'H

by

"Beit ha midrash hsfaradi"
 harav David Etedgi
 chief beit ha midrash hsfaradi

בית הוראה

שע"י

בית המדרש הספרדי להלכה
 בראשות הרה"ג דוד אטדגי שליט"א
 ראש בית המדרש הספרדי להלכה

לסדר פ' מקץ ערב חנוכה תשפ"ה

בס"ד

לכבוד כבוד מעלת ידידנו הדגול איש החסד, רב פעלים לתורה ולתעודה, עושה ומעשה, היקר והנעלה

ה"ה ר' שמואל סקט הי"ו,

יו"ר קרן "עם ישראל חי".

אחדשה"ט.

בדבר שאלתך, אודות ההיתר להשתתף בהגרלה שנערכת על ידכם מידי שנה, האם הדבר מותר לכתחילה, בפרט שמטרת הגרלה הינה איסוף צדקה עבור תורה וחסד. והנני להשיבו.

הנה במשנה' סנהדרין (נד.) הובא "ואלו הן הפסולים לעדות המשחק בקוביא". ובגמ' שם נחלקו אמוראים בטעם הדבר. לדעת רמי בר חמא, משום דהוה אסמכתא, ואסמכתא לא קניא. ופרש"י: אסמכתא, היינו דבר שאינו נותן לו מדעתו, אלא סומך על דבר שאינו, שסבור שהוא יכול לנצח, ופעמים שמנצחים אותו, ומכיון דאסמכתא לא קניא הוה ליה כעין גזילה בידו, והתורה אמרה אל תשע רשע. ע"כ. ולדעת ר' ששת שם אין בכך חשש אסמכתא. והטעם שפסולין לעדות הוא לפי שאין עוסקין בישובו של עולם.

והרמב"ם (פרק ו' מהל' גולה ה"י): פסק להלכה שיש בזה משום אסמכתא וכרב חמא. וז"ל: "המשחקים בקוביא, כגון אלו המשחקים בעצים או בעצמות וכיוצא בהם, ועושים תנאי ביניהם שכל המנצח את חבירו יקח ממנו סכום מעות, הרי זה גזל מדבריהם" ע"כ. וכן פסק להלכה בכמה מקומות השו"ע שהמשחק בקוביא אסור משום גזל. (ח"מ סי' שע' ס"ב). וכן פסק בחו"מ (סי' לד סט"ז) המשחק בקוביא פסול לעדות, ודוקא כשאין לו אומנות אחרת. וראה בכס"מ פ"י מהל' עדות ה"ד. ובאו"ח (סי' שכ"ב ס"ו). עיי"ש ובמשנ"ב (ס"ק כב'). ואומנם הרא"ש נקט להלכה כדעת ר' ששת שהמשחק בקוביא אין בו משום אסמכתא אלא משום ישוב העולם, ולפיכך אם יש לו אומנות אחרת מותר לו לשחק בקוביא. וכן פסק הרמ"א (ח"מ סי' רז ס"ג). וע"ע שו"ת רב פעלים (ח"ב סי' ל). ומה שהעיר לנכון ע"ד בשו"ת יביע אומר (ח"ז חו"מ סי' ז' אות ג').

ולפי זה עולה לכאורה, שלבני ספרד הפוסקים כדעת מרן השו"ע, אין היתר במשחקים או הימורים על כסף. ולבני אשכנז היוצאים ביד רמ"א הדבר מותר.

ולעניין הגרלות, שהמשתתפים רוכשים כרטיס הגרלה הנערכת על מוצרים שונים, מצאנו היתר ומנהג להיתר לפני כשלוש מאות שנה, בדברי הרב שו"ת פרי הארץ (ח"ב סי' טז). שהיה מנהג בין הסוחרים להגריל ספר תורה ביניהם וכל אחד נותן מעות על מנת להשתתף בהגרלה. והביאו להלכה מרן החיד"א בברכי יוסף (יו"ד סי' רע סק"ג) והטעם להיתר הוא משום שהם מקנים הם זה לזה כל אחד את חלקו.

וכ"כ בשו"ת רב פעלים (ח"ב יו"ד סי' ל), ע"פ דברי החוות יאיר (סי' סא) ליישב מנהג העולם שנוהגים היתר להשתתף בהגרלות אע"פ שאינן מקנים זה לזה חלקו.

טלפון בית ההוראה: *4574 + רח' ביאליק 23 נתיבות

beithamidrashes@gmail.com + מוסדות בית המדרש הספרדי :

בית הוראה | כוללים להוראה ודיינות | בית כנסת ובית מדרש | תלמוד תורה | בית יעקב

BEIT HORA'H

by

"Beit ha midrash hsfaradi"
 harav David Etedgi
 chief beit ha midrash hsfaradi

בית הוראה

שע"י

בית המדרש הספרדי להלכה
 בראשות הרה"ג דוד אטדגי שליט"א
 ראש בית המדרש הספרדי להלכה

וביאר שהטעם להיתר הוא משום, ששונה הדבר ממשחק בקוביא שאסרו מכיוון שהסכום שעליו הם משחקים בקוביא הוא ממונו הפרטי של המפסיד. ומשום כך אינו גומר בדעתו בעל המזון לשלם ועל כן הוי גזל ואסור.

משא"כ היכן שהגדרלה היא על חפץ של עורך ההגדרלה, ולא על הכסף ששולם, וכדי להשתתף בהגדרלה צריך לשלם. בזה כל אחד גומר בדעתו לשלם על מנת להשתתף בהגדרלה ולכן אין בזה משום אסמכתא ולא הוי גזל.

ומרן הגרע"י זצוק"ל בשות יביע אומר (ח"ז חו"מ סי' ז) הביא את דברי הרב פעלים הנ"ל, והעלה לאסור לפי דבריו השתתפות בהגדרלת הלוטו, ששם ההגדרלה לא על חפץ מסויים אלא על הכסף של כל משתתפי ההגדרלה. ואמנם גם לפי דבריו ישנו היתר להשתתף בהגדרלה על דירה וכד' וכמו שביארנו. משום שההגדרלה היא לא על כספי המשתתפים.

והנה בנידון דידן, שכל מטרת ההגדרלה היא על מנת שכספי ההגדרלה ישמשו למטרות צדקה וחסד ואחזקת תורה, בזה לכו"ע הדבר מותר ללא חשש. ואף מצוות צדקה יש בזה. וכמו שכתב הבית יוסף (יו"ד סי' רנח) להכריע כדעת התרומת הדשן (סי' נג') שבנדרי צדקה לא אמרינן אסמכתא לא קניא. וכן פסק בשו"ע (שם סי' נדר לצדקה באסמכתא כגון אם אעשה דבר פלוני אתן כך וכך לצדקה ועשאו חייב ליתן. וכ"פ הרמ"א (חו"מ סימן ר"ז סעיף י"ט) עיי"ש.

ומחמת זה, בערוב ימיו של מרן היביע אומר זצוק"ל חזר בו מהוראת האיסור להשתתף בהגדרלת הלוטו, והורה בזה להיתר. וכמו שכתב עדות נאמנה בספר ויען שמואל (חט"ו עמ' תח'). וכן כתב נכדו הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א, בספרו עין משפט (סימן רז עמוד תרמה) שהיה אצל סבו זצ"ל בערוב ימיו (בחודש תמוז תשע"ג כארבעה חודשים לפני פטירתו), ושוחח עמו בעניין זה, ואמר לו, שאפילו אם רק מיעוט מן הכספים של מפעל הפיס עובר לצרכי צדקה, בכל זאת די בכך כדי שהקונים יקנו את כספם בלב שלם למפעל הפיס. וכן הורה להלכה מרן הראש"ל הגר"י יוסף שליט"א (בהסכמה לספר אמרי חושן ח"א) עיי"ש. וע"ע בס' מעיין אומר (ח"ו הל' צדקה ס"ה).

וכ"כ להתיר בנידון דידן לכ"ע בספר פתחי חושן (קניינים – אסמכתא פכ"א הערה לב'). וכ"כ הגר"מ שטרנבוך שליט"א בשו"ת תשובות והנהגות (ח"ד סי' שיא). ובשו"ת שערי יושר (ח"ד סי' קלו'). עיי"ש.

העולה מן האמור הלכה למעשה: שהדבר מותר לכתחילה לכולי עלמא ואין בזה כל חשש כלל. וה' יתברך יאיר עינינו בתורתו. אמן.

הכו"ח לכבוד התורה מחזיקיה ומסייעיה.

שיזכה להמשיך במפעלי החסד הברוכים, ולהגדיל תורה ולהאדירה מתוך שפע וכט"ס.

דוד אטדגי

טלפון בית ההוראה: *4574 + רח' ביאליק 23 נתיבות

beithamidrashes@gmail.com + מוסדות בית המדרש הספרדי :

בית הוראה | כוללים להוראה ודיינות | בית כנסת ובית מדרש | תלמוד תורה | בית יעקב